

НОДАВЛАТ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАРИ

Боронов Бобур Фарходович - Самарқанд иқтисодиёт ва сервис интитути
“Бухгалтерия ҳисоби” кафедраси доценти в.б., и.ф.д. (DSc)

Мустафоев Азимжон Фаррухович – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
интитути таянч докторанти

Аннотация. Мақолада нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштиришга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда нодавлат таълим ташкилотларида бухгалтерия ҳисобини юритишнинг долзарблиги, таълим фаолиятини кўрсатувчи нодавлат ташкилотларда бухгалтерия ҳисобини юритишнинг бошқа масалалари ёритилган.

Калит сўзлар: таълим хизматлари, нодавлат таълим ташкилотлари, бухгалтерия ҳисоби, бошқарув ҳисоби, таълим жараёни, молиявий ҳисобот.

ORGANIZATIONAL ISSUES OF NON-GOVERNMENT EDUCATIONAL SERVICES DEVELOPMENT

Boronov Bobur Farxodovich - Acting Associate Professor of the “Accounting”
department of the Samarkand Institute of Economics and Service, DSc

Mustafoyev Azimjon Farrukhovich - basic doctoral student at Samarkand
Institute of Economics and Service

Abstract. The article describes the legal documents aimed at coordinating the activities of non-state educational organizations, the relevance of accounting in non-state educational organizations, and other issues of accounting in non-state educational organizations.

Keywords: educational services, non-governmental educational organizations, accounting, management accounting, educational process, financial reporting.

Ҳозирги кунга келиб турли хил мулкчилик шаклида таълим хизматлари фаолиятини амалга ошириб келаётган ташкилотлар мавжуд бўлиб, уларнинг сони тобора ортиб бормоқда. Бундай ташкилотлар сирасига нодавлат таълим ташкилотларини мисол келтириш мумкин. Жумладан, Давлат статистика маълумотларига кўра 2022/23 ўқув йилида таълим фаолияти билан шуғулланиб келаётган 194 та¹ нодавлат мактаблар фаолият юритиб

¹ <https://anhor.uz/uz/society/davlat-va-hususij-maktablar-a-ida/>

келинмоқда ва улар томонидан таълим фаолияти билан боғлиқ бир қанча хизмат турлари кўрсатилмоқда. Бу борада мамлакатимиз Президентининг “Мақтабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”²ги Фармонида нодавлат таълим ташкилотлари тармоғини янада кенгайтириш, ушбу фаолиятни амалга ошириш бўйича рухсат бериш тартиб-қоидаларини енгиллаштириш, лицензия олишда назарда тутилган жараёнларни соддалаштиришга оид алоҳида вазифалар белгилаб берилган.

Юқорида кўрсатиб ўтилган жараёнлардан хулоса қилиш мумкинки, бугунги кунда, нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятига бўлган эътибор кундан-кунга кучайиб, ушбу ташкилотларнинг мамлакат миқёсидаги ўрни ва аҳамияти тобора ортиб бормоқда.

Т.Тимофееванинг фикрича “Таълим хизматлари нодавлат таълим ташкилотларида пуллик асосида амалга оширилади. Пуллик таълим хизматлари нодавлат олий таълим муассасаларида асосий даромад манбаи ҳисобланади”³. Иқтисодий адабиётларда келтирилган ушбу тадқиқот натижаларидан хулоса қилиб айтиш мумкинки, нодавлат таълим ташкилотлари томонидан кўрсатиладиган хизматларга берилган ушбу тавсиф ва таърифлар муҳим илмий аҳамият касб этади ва таълим хизматларининг алоҳида томонларини очиб беради. Бироқ, хорижий ва маҳаллий олимлар томонидан келтирилган ушбу таъриф ва тавсиялар, айнан нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятларига хос бўлган жиҳатларни очиб бермайди, деб ҳисоблаймиз. Бу эса, бугунги тадқиқот олдида нодавлат таълим ташкилотларида амалга ошириладиган таълим хизматларининг барча жабҳаларини ўзида қамраб оладиган иқтисодий таъриф ишлаб чиқиш вазифасини юклайди.

Бугунги кунда Республикамызда нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини ривожлантиришга қаратилган бир қанча чора-тадбирлар ишлаб чиқилган бўлиб, ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва уларда келтирилган вазифалар билан қуйидаги жадвал маълумотлари орқали танишиб чиқамиз:

1-жадвал

Ўзбекистон Республикасида нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини тартибга солиш бўйича қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар⁴

№	Ҳужжат рақами	Ҳужжат санаси	Ҳужжат номи
<i>Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонлари</i>			
1	ПФ-79	26.05.2023 й.	Мақтабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Мақтабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони. 2023 йил 26 май. ПФ-79-сон.

³ Тимофеева Т.В. Бухгалтерский учет доходов и расходов негосударственных образовательных учреждений. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Москва: 2009. 171-с.

⁴ <https://lex.uz/uz/> ахборот манбааси асосида муаллиф ишланмаси.

			унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарорлари			
2	ПҚ-3276	15.09.2017 й.	Нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида
3	ПҚ-5161	25.06.2021 й.	Нодавлат таълим ташкилотларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ва таълим жараёнида ёшлар учун қўшимча шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирлари тўғрисида
4	ПҚ-302	01.07.2022 й.	Нодавлат спорт-таълим муассасаларида олимпия ва паралимпия спорт турлари бўйича спортчиларни тайёрлаш ва уларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида
5	ПҚ-49	31.01.2024 й.	Нодавлат умумий ўрта таълим ташкилотлари тармоғини кенгайтириш ва ушбу жараёнга тадбиркорлик субъектларини жалб қилиш имкониятларини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари			
6	ВМҚ-466-сон	22.08.2022 й.	Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида фаолият кўрсатадиган мактабдан ташқари нодавлат спорт-таълим муассасаси тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида
7	ВМҚ-513-сон	20.09.2022 й.	Қишлоқ хуудларида хорижий тилларни ўқитиш фаолиятини ташкил этиш учун нодавлат таълим ташкилотларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида
8	ВМҚ-612-сон	19.10.2022 й.	Нодавлат секторда профессионал таълимни ривожлантиришга шарт-шароитлар яратилиши ҳамда педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш тизими такомиллаштирилиши муносабати билан ўзбекистон республикаси ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида
9	ВМҚ-79-сон	27.02.2023 й.	Республикадаги нодавлат таълим ташкилотларининг ўқув курсларида ёшларнинг ахборот технологиялари соҳасида таҳсил олиши учун таълим кредити ажратишни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида
10	ВМҚ-181-сон	02.05.2023 й.	Давлат олий таълим муассасалари, республикадаги хорижий ва нодавлат олий таълим ташкилотлари талабаларини моддий ҳамда ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Жадвал маълумотларидан кўриш мумкинки, бугунги кунда, нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятларини такомиллаштиришга қаратилган ўндан

ортиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқилган бўлиб, мамлакатимизда ушбу тармоқни ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Бундай натижалар асосида хулоса қилиш мумкинки, Республика миқёсида нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини ривожлантириш, ушбу ташкилотларда турли хил таълим хизматларини кўрсатиш жараёнини тўғри ташкил этиш, таълим хизматлари турларини кўпайтириш, уларнинг сифати ва рақобатбардошлигини ошириш, ички бошқарув тизимини тўғри йўлга қўйиш, молиявий-бошқарув ахборот фойдаланувчиларнинг талабларига мувофиқ ҳисобот шаклларини тақдим этиш каби вазифалар бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири ҳисобланади.

Нодавлат таълим ташкилотларида бухгалтерия ҳисобининг назарий асосларини такомиллаштириш бўйича олиб борилган тадқиқотлар асосида қўйидаги хулоса қилиш мумкинки, Республикада нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини тартибга солишга оид ўндан ортиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган бўлиб, ушбу ҳужжатлар нодавлат таълим ташкилотлари фаолиятини ҳар томонлама ривожлантиришга қаратилгандир. Бу эса, ушбу тармоқ фаолиятини ривожлантиришда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Мақтабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони. 2023 йил 26 май. ПФ-79-сон.

2. Тимофеева Т.В. Бухгалтерский учет доходов и расходов негосударственных образовательных учреждений. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Москва: 2009. 171-с.

3. <https://anhor.uz/uz/society/davlat-va-hususij-maktablar-a-ida/>

4. <https://lex.uz/uz/>